

[Helge von Rosen.]

kraft for rationaliseringsbestræbelser ved det særlige ministerudvalg, som er etableret oven i købet under statsministerens forsæde. Der kan for mig at se ikke være nogen tvivl om, at denne omorganisering — altså de to ting — er en afgørende styrkelse af den statslige rationalisering. Reformen tager også, som rigtigt er, på denne måde fat på problemerne i pyramidens top. Det er de enkelte ministre og den øverste administrative ledelse, som kommer under en styrket koordinerende kontrol; de kan herefter, hvis kontrollen kommer til at virke, ikke uden videre modsætte sig eller hæmme og udsætte rationaliseringsbestræbelserne.

Selv om man som sagt skal tage forlods fat fra pyramidens top, skal gennemslagskraften også sikres i pyramidens bredere dele. Det har hidtil været administrationsrådets og sekretariatets opgave at koordinere de mange statslige rationaliseringsbestræbelser og give incitamenter og også i det omfang, det er muligt, direkte assistance. Det er opgaver, der er uforandrede, så vidt jeg har forstået, der overgår til administrationsdepartementet, men det må nu tillige blive departementets opgave at udnytte sine udvidede beføjelser, sin øgede styrke til at sikre sig den nødvendige kontrolmæssige indsigt i de mangartede og omfattende rationaliseringer rundt omkring i statens administration. Administrationsdepartementet må især sikre sig kontrol med foreslåede eller påbegyndte, men dog ikke gennemførte rationaliseringsbestræbelser. Det vil, kunne jeg tænke mig, være nødvendigt for en effektiv gennemførelse, at der gives adgang til direkte forelæggelse af forekommende spørgsmål for administrationsdepartementet, for såvel de private rationaliseringskonsulenter, som antages rundt omkring i statsadministrationen, som også for nedsatte interne rationaliseringsudvalg i de enkelte administrationsgrene.

Problemet er velkendt i den private sektor, hvor rationaliseringskonsulenter ofte eller oftest engageres af direktionen, med hvem samarbejdet om rationaliseringens gennemførelse jo også skal ske hen ad vejen, men hvor en effektiv bestyrelse, som ikke er alt for godtroende eller naiv, dog for alle tilfælde skyld vil sikre rationaliseringsforslagenes gennemslagskraft ved at give kon-

sulenten direkte referat til bestyrelsen, forbeholde bestyrelsen afgørelsen af forlængelse af engagementet af konsulenten, af hans afskedigelser og den slags, sådan at konsulenten bliver uafhængig af den chef, hvis administration eventuelt er i søgelyset.

Når man fra mange sider ser med stor skepsis på gennemførelsen af de statslige rationaliseringsbestræbelser, må det ikke glemmes, at der er grundlæggende vanskeligheder, som er fælles for privat og offentlig rationalisering. Et af de mest afgørende momenter er den relative knaphed på rationaliseringsekspert i det hele taget, det vil sige folk med egnet personlig og uddannelsesmæssig baggrund og praktisk optræning i at rationalisere. Denne mangel er ikke noget specielt dansk fænomen, selv i Amerika og England, som i udviklingen af rationalisering som et eller rettere en række specialfag ligger langt foran os, er der en bestandig knaphed, som skyldes, at efterspørgslen efter rationaliseringsservice er voksende, og at afgangene af de folk, der er blevet kloge på det, til administrative stillinger i erhvervslivet også er voksende.

Amerikanske analyser her i de senere år af den lave engelske vækstrate peger bl. a. på, at England er kommet for sent med specialuddannelse af managementspecialister, som de kalder dem, og det er underbygget af helt konkrete økonomiske analyser af forholdene i USA-filialer i England, hvor der alt andet lige altså skulle være denne forskel i, hvorledes de ledes i toppen og nedefter. Det kan jo nok give anledning til eftertanke hos os, at man i for øvrigt meget anerkendte analyser, som der ofte henvises til, og som man derfor må gå ud fra accepteres også fra engelsk side, lægger så megen vægt på dette forhold som en af årsagerne til de engelske vanskeligheder. Det må give os anledning til eftertanke, også fordi vi formentlig er endnu mere bagefter, for hos os er der jo ikke foretaget nogle analyser. Når jeg siger bagefter, mener jeg ikke i økonomisk vækst, men med hensyn til uddannelse og interesse for disse managementproblemer.

Den private sektor er ligesom den offentlige henvist til privat konsulentassistance, hvis der skal komme noget, og især noget hurtigt, ud af rationaliseringen, og større virksomheder kan ligesom det offentlige